

20.3.2026

SUP0 317/01.04.01.00/2026

Eduskunnan sosiaali- ja terveystoimikunta

Hallituksen esitys HE 182/2025 vp eduskunnalle laiksi poliisilain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnan sosiaali- ja terveystoimikunta on pyytänyt suojelupoliisilta lausuntoa otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä, jossa ehdotetaan verrattain laaja-alaisia muutoksia poliisin ja muiden turvallisuusviranomaisten tiedonsaanti- ja tiedonluovutus oikeuksia koskevaan sääntelyyn.

Suojelupoliisi toteaa yleisenä näkemyksenään, että hallituksen esitys on huolellisesti valmisteltu ja kannatettava. Poliisin tietojenvaihtoa koskeviin säännöksiin sisältyy nykyisin sellaisia puutteita ja tulkinnanvaraisuuksia, jotka merkittäväällä tavalla haittaavat rikostorjuntatyön tehokasta ja tarkoituksenmukaista toteuttamista. Toimintaympäristön nopean muuttumisen johdosta puutteiden korjaaminen on välttämätöntä, ja hallituksen esityksen sisältämien ehdotusten toteuttaminen palvelee tärkeällä tavalla tätä päämäärää. Muun poliisin tietojenvaihdon tehostamisen ohella ehdotusten toteuttaminen on omiaan parantamaan myös suojelupoliisin mahdollisuuksia vaihtaa tietoa eri tahojen kanssa, koska koko poliisiin yleislakina sovellettavaan poliisilakiin tehtävät muutokset vaikuttavat myös Suojelupoliisin oikeuksiin saada ja luovuttaa tietoa.

Sosiaali- ja terveystoimikunnan toimialasta johtuen suojelupoliisi lausuu alla tarkemmin vain hallituksen esityksessä ehdotettavasta poliisilain 4 luvun uudesta 5 §:stä, joka koskisi poliisin oikeutta saada eräitä tietoja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajilta.

Poliisin oikeuteen saada salassa pidettäviä tietoja sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoilta on varsinkin viime vuosina liittynyt merkittäviä epäselvyyksiä ja myös osaksi ristiriitaiselta vaikuttavaa oikeuskäytäntöä, mistä johtuen asiasta erikseen laissa säätäminen on tarpeen. Nyt ehdotettavan pykälän mukaan poliisilla olisi oikeus saada sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajalta tai sen tehtäviä suorittavalta henkilöltä salassapitosäännösten estämättä tieto henkilön läsnäolosta palvelunantajan toimitiloissa tietyssä aikana ja tieto läsnäolleen henkilön henkilöllisyydestä, jos tieto on välttämätön pykälässä säädettäviä tarkoituksia varten. Tällaisia tarkoituksia olisivat muun muassa tietyn vakavuusasteen rikosten paljastaminen ja selvittäminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä rikosten ennalta estäminen, kansallisen turvallisuuden suojaaminen sitä vakavasti uhkaavalta toiminnalta ja kadonneen henkilön löytäminen.

Suojelupoliisin näkemyksen mukaan poliisin tiedonsaantioikeus pykälän mukaisissa tarkoituksissa on perusteltu ja harkittu sekä suhteellinen ottaen huomioon, että tiedonsaantioikeuden kohteena oleva läsnäoloa tai henkilöllisyyttä koskeva tieto vain hyvin rajatussa määrin kuvaa luottamuksellisen hoitosuhteen sisältöä tai henkilön terveydentilaa. Suojelupoliisin kannalta merkityksellistä on, että pykälä mahdollistaisi sille läsnäoloa ja henkilöllisyyttä koskevan tiedon saannin, jos tieto on välttämätön kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi sitä vakavasti uhkaavalta toiminnalta. Säännöksen perusteluissa todetusti säännöksen soveltaminen voi suojelupoliisin toiminnassa tulla kyseeseen terrorismin torjunnassa, mutta myös esimerkiksi ulkovaltojen tiedustelutoimintaan liittyvää kansallisen turvallisuuden uhkaa selvitettäessä. Ilmaisun ”kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi sitä vakavasti uhkaavalta toiminnalta” loppuosalla viitataan poliisilain 5 a luvun 3 §:ssä säädettyyn siviilitiedustelun kohdeuhkaluetteloon. Kyseinen luettelo määrittää tyhjentävästi sen, minkä toimintojen katsotaan vakavasti uhkaavan kansallista turvallisuutta.

Suojelupoliisi toteaa, että hallituksen esityksessä ehdotettava tiedonsaantioikeus koskee niin kapea-alaisesti määriteltäviä tietoja ja soveltamistapauksia, että oikeuden käyttö jäänee suojelupoliisin toiminnassa käytännössä hyvin harvinaiseksi. Soveltamistilanteiden ilmeisestä harvinaislaatuudesta huolimatta sääntelyn antaminen on välttämätöntä ottaen huomioon se erityisen tärkeänä pidettävä yhteiskunnallinen oikeushyvä – kansallisen turvallisuuden suojaaminen sitä vakavasti uhkaavalta toiminnalta – jota tiedonsaantioikeus palvelisi.

Päälakimies

Jan Sjöblom